

Silencis, paraules i sorolls, per fra Eduard Rey

Dm, 22/10/2019 per Catalunya Religió

[L'opinió publicada](#)

Paraules al començament de l'assemblea de la Unió de Religiosos de Catalunya

Estimades germanes, estimats germans, Pau i Bé!

Un pensament de Josep Maria Ballarín per començar

Suposo que molts de vosaltres recordareu Josep Maria Ballarín. L'any que ve es celebrarà el centenari del seu naixement. Va ser una figura molt popular, sobretot per haver col·laborat a TV3 i per la novel·la "Mossèn Tronxo". L'any 1986 Ballarín va publicar un llibre que no va ser tan conegut, però que ell deia que estimava especialment: "Paràbola dels Retorns". Recorre tot aquest llibre una visió de la història dividida en "sorolls" i "silencis". Ballarín diu que els qui deien que "per on passava Atila no tornava a créixer l'herba" no coneixien els pagesos. Atila representa els sorolls de la història, el que surt als llibres, i que sovint és destructiu. Els pagesos representen els silencis, el treball del dia a dia, allò que no surt als llibres però que construeix la història de debò, fins i tot després del pas d'Atila. Més enllà d'aquest exemple, Ballarín desenvolupa la idea que paraula i silenci s'han de complementar per ser positius. A ell li preocupava que el món modern està matant els silencis, i convertint així les paraules autèntiques en pur soroll. Amb el seu estil sorneguer, arriba a dir: "A mi no em preocupa que vinguem del mico, el que em preocupa és que potser hi anem. Potser els micos són homes que un dia van perdre el silenci".

La URC: quaranta anys de trobada, comunió i formació

El record d'aquesta idea de Ballarín em va venir al cap d'entrada el dia que vam celebrar el número 500 de l'Horeb. Va ser un acte senzill i força concorregut a la llibreria Claret, on vam poder sentir paraules molt interessants. Però la "paraula",

tant de l'Horeb com d'aquella celebració, no seria possible sense el "silenci" corresponent, el treball del nostre secretari, el germà Lluís, cada setmana, aplegant els materials per compondre-lo. Personalment, no dic mai "avui és dijous, sortirà l'Horeb", sinó "avui ha arribat l'Horeb, senyal que és dijous", tan puntual és cada setmana.

El mateix es podria dir del quarantè aniversari de la URC, que ens disposem a celebrar amb el Fòrum de la Vida Religiosa, en l'escaïença també del vint-i-cinquè aniversari del Congrés de la Vida Religiosa. En aquests meus primers mesos com a president de la URC, m'adono que allò més important són els hàbits creats de comunicar-nos, d'entendre'ns, les complicitats que s'han teixit. El primer i principal sentit de la nostra assemblea és justament aquest, el senzill fet de trobar-nos. L'URC, amb els seus complements la RAP (que va començar a mitjans dels anys seixanta) i el Grup Anawim, fan que, davant de qualsevol dificultat que ens afecta a tots, o a un grup, la comunicació sigui immediatament fluïda i l'encontre espontani. N'he fet l'experiència. Celebrem, doncs, la comunió descoberta, cuidada i transmesa durant aquests quaranta anys. Si farem una mica de "soroll" aquest any, és per celebrar el "silenci" d'aquesta dinàmica constant.

Dintre de la URC, un apartat especial mereix el CEVRE i les propostes de formació. Fa pocs dies vaig trobar-me amb els participants del curs de novicis per inaugurar el curs. Es tracta d'un grup intercontinental, molt interessant, que passen per Catalunya per fer aquesta etapa de la formació. Alguns és possible que s'hi quedin per més anys, potser per tota la vida, ja que pertanyen a congregacions amb una presència molt arrelada entre nosaltres. El CEVRE els ofereix un complement ben ideat i un espai de trobada, necessari sobretot perquè els noviciats d'avui són grups petits, algunes novícies fins i tot fan estan soles en aquesta etapa. Un detall que vaig trobar interessant en la trobada va ser comprovar que l'edat en què arriben les vocacions augmenta també a Amèrica Llatina o a l'Àfrica. A l'oferta de formació per als novicis cal sumar-hi les trobades de formació permanent i trobades com el fòrum de qüestions econòmiques, i altres que segurament em deixo.

Entorn de la protecció dels menors

En aquests mesos de president de la URC, potser el tema més candent que hem tingut sobre la taula ha estat el de la protecció dels menors. La constitució d'una comissió a la sindicatura de greuges de Catalunya i els contactes amb un grup de treball de la UOC que s'ocupa de la percepció del problema en el si de la institució (part d'un estudi més ample on intervenen també la UB i la UPV treballant amb víctimes) han motivat diverses trobades informals dels qui han rebut cartes dels uns o dels altres. En aquest sentit, agraiem que si algú n'ha rebudes i no s'ha posat en contacte amb nosaltres ho faci, perquè el puguem informar de les converses que hem mantingut.

Aquests casos susciten sempre un gran ressò en els mitjans, un "soroll" sovint amb un tracte molt desigual segons si el cas afecta l'Església o no, però que no ens hauria d'impedir discernir el que té de "paraula" de denúncia d'uns "silencis", en aquest cas gens sans, que possiblement ara ja queden enrere, però que han marcat les nostres institucions durant massa temps. El que més impressiona és que els seguidors de Jesucrist, el gran crític de les aparences que difereixen de les

actituds reals (a l'evangeli d'avui mateix ho trobàvem amb un gran vigor), haguem pogut fer passar la nostra bona fama per davant de la protecció dels qui ens havien estat encomanats i que van ser ferits en la seva dignitat de persones i també en el nivell profund de la seva vida espiritual i de fe.

Silenciosament, però, els temps han canviat, i fora dels focus mediàtics, que difícilment enfoquen cap a allò que és bo, les nostres institucions han fet tot un treball de manera que avui la protecció de la infància i la disposició a admetre els propis pecats conformen ja una nova mentalitat. També des de l'URC hem treballat aquest tema en diverses trobades, l'última d'elles el curs passat. No es tracta només d'adaptar-se a les circumstàncies canviants, sinó d'una dinàmica de conversió, de retorn a les fonts de l'evangeli, de fer-nos més conscients que, en tota ocasió, som cridats a ser un mirall on es reflexa el Senyor Jesús, un reflex que les nostres actituds poden desfigurar gravíssimament.

Refugiats i immigrants, un repte per a Europa

Com a president de la URC, vaig rebre la invitació a assistir al lliurament de la Medalla d'Honor del Parlament a Óscar Camps, de Proactiva Open Arms, i Carola Rackete, de Sea Watch. També allà aquesta distinció entre "sorolls" i "silencis" es va fer present, quan els guardonats van recordar al Parlament que donar medalles està molt bé, però el que cal és implicació real de les administracions en aquesta tragèdia que s'està vivint al Mediterrani. Quin goig que feien tots aquells voluntaris, nois i noies joves, amb les samarretes d'Open Arms, al Parlament! En l'acolliment de refugiats i immigrants els religiosos hi hem estat i hi som, en iniciatives pròpies o col·laborant amb altres, i cal que ens examinem constantment sobre com hi podem ser encara més. Europa es juga la seva qualitat humana en gran mesura en la generositat o la mesquinesa que mostrem amb els qui fugen de guerres, fams i altres adversitats i se'ns acosten atrets pel benestar que nosaltres fruïm, i del qual ens mostrarem indignes si no el sabem compartir.

Els religiosos estem també en molts dels països d'origen, mirant de fer realitat aquell desenvolupament integral que promou tots els homes i tot l'home, com deia sant Pau VI, procurant crear les condicions perquè menys persones hagin d'abandonar les seves arrels i posar en perill la vida per trobar un futur més esperançador. D'entre aquests religiosos missioners, el Sant Pare n'ha escollit un de català ben recentment com a cardenal, el salesià Cristóbal López, arquebisbe de Rabat, que ha repartit la vida entre Catalunya, Amèrica Llatina i el Marroc. Altra vegada un gest eloqüent ens posa al davant l'exemple de silenci del treball en el que el Papa anomena les perifèries d'aquest món.

Impressions personals després de la sentència del "judici del procés"

D'una manera molt personal, voldria compartir algunes reflexions també sobre el que estem vivint aquests dies. Els qui, d'una manera o altra, vam participar o contribuir a la celebració del Referèndum de l'1 d'octubre de 2017, ho vam fer amb la convicció d'estar participant en un acte pacífic d'afirmació de la dignitat del nostre poble. A mesura que corrien les imatges de la policia entrant als col·legis, vam passar por, alguns potser per primera vegada, ja que hem crescut en un món força protegit. Ens vam sentir víctimes d'una agressió injustificada, rere la qual vam llegir-hi una voluntat de sotmetre i d'humiliar.

El després del Referèndum va ser més desconcertant, si més no per a mi. Mai no

he entès quin va ser el significat últim d'una declaració d'independència que va donar com a resultat més immediat la suspensió de l'autonomia. Però és evident que tots els qui, d'una manera o altra, vam participar o contribuir a la celebració del Referèndum, durant el judici al Tribunal Suprem poc o molt ens hem sentit asseguts al banc dels acusats, hem sentit en pròpia carn la condemna i ens fereix que en el relat que s'ha construït hàgim passat a ser nosaltres els violents.

Dit això, però, us diré que he volgut llegir la sentència directament. Ho he fet pressuposant que els qui l'han escrita són gent de consciència recta que volien complir el seu deure honestament. Ho he llegit des de la convicció que no ens podem passar la vida escoltant-nos només a nosaltres mateixos, i sense passar per alt que tampoc no han satisfet els qui demanaven més duresa, criticant fins i tot ara per massa tova la condemna des de diaris importants de Madrid.

Evidentment una sentència no és pròpiament un exercici de diàleg, ja que per la seva pròpia naturalesa no admet resposta. Però en té elements importants. Ja voldria veure en molts polítics, i ja no diguem periodistes i tertulians, la capacitat d'escoltar les raons de l'altre i de respondre-hi d'una manera argumentada que hi ha en aquest llarguíssim escrit. El que diu sobre conceptes com "violència", "legitimitat" o "desobediència civil" mereix ser llegit i reflexionat, i potser ens ajudaria a fer una autocrítica que també ens convé i que el "soroll" de les emocions, tan desfermades aquests dies, fa gairebé impossible. De fet, mentre escric aquestes ratlles, una barricada crema davant del convent i un helicòpter ens sobrevola.

La profecia d'un silenci capaç d'escoltar

Començo a pensar que, enmig de tant de soroll, enmig de tantes persones d'una i altra banda disposades a escoltar només els qui pensen com elles i alimenten els propis ressentiments, el que és profètic de debò és el silenci, no qualsevol silenci, sinó el que intenta escoltar l'altre, especialment el qui no està d'acord amb les pròpies postures, i mira de posar-se en la seva pell. En un món on les xarxes socials ens poden portar a la fantasia de creure'ns tots periodistes, no en el noble sentit de treballadors de la paraula i la informació, sinó en el de creadors de soroll per a la pròpia claca, un silenci capaç d'escoltar l'altre amb respecte i empatia, fins i tot el qui espontàniament potser tindriem per enemic, potser és la profecia que el món necessita.

Aquesta és la lectura que faig també del comunicat que ha fet pública la Conferència Episcopal Tarraconense. No en comentaré el contingut, que és accessible i us recomano que llegiu si no ho heu fet. Voldria destacar més aviat el treball que imagino que té al darrere. No és difícil deduir que entre els bisbes amb seu a Catalunya hi ha sensibilitats ben diferents pel que fa a aquest tema. Doncs bé, han sabut buscar una paraula de consens, que possiblement no expressa al cent per cent el que pensa o sent cap d'ells, en una actitud d'escolta mútua i d'atenció compartida a les sensibilitats contraposades que hi ha entre els ciutadans i entre els propis fidels de l'Església. Penso que aquest "silenciós" exercici d'escolta, de diàleg i de saber cedir uns i altres, implícit en el comunicat, és ja en ell mateix un magisteri, i ens dóna l'exemple d'una "paraula" que no busca simplement fer "soroll".

Silenciosament, en aquests anys de democràcia s'ha fet un gran treball. Els fills i nets dels antics immigrants, fins els qui viuen en barris on gairebé només es parla

en castellà, han après el català, l'entenen, el parlen i l'estimen, conservant sovint, alhora, la identitat de l'origen dels seus avantpassats. Trenta anys enrere no sé si ens ho hauríem cregut. En aquest treball d'integració hi han intervingut molts agents. També nosaltres, la vida religiosa, hi hem estat i hi som encara, a molts nivells. Com em fa patir que l'actual excés de soroll no pugui fer malbé tant de treball silenciós que bé mereixeria de ser cuidat i celebrat!

Conclusió

Germans, possiblement ja he parlat massa, i ara no sé com acabar. Estaria bé fer referència a altres coses que s'han viscut en aquests mesos. He fet aquí una tria personal, espero que ningú no se'n senti exclòs. No em sento preparat, per exemple, per oferir una reflexió pròpia sobre el tema de l'escola concertada i el seu futur, que ens preocupa, i amb raó. Que la nostra assemblea d'avui ens ajudi a trobar camins per sortir del soroll i entrar en la paraula que genera vida i el silenci que fa créixer aquesta vida i la consolida.